

Bruxelles, 24. kolovoza 2022.
(OR. en)

Međuinstitucijski predmet:
2022/0252(NLE)

11896/22
ADD 1

ASIE 60	TELECOM 344
COASI 131	RECH 471
CONOP 75	CLIMA 407
COTER 208	ENER 401
POLCOM 99	TRANS 535
SUSTDEV 145	TOUR 56
PI 104	EDUC 293
GENDER 135	CULT 88
JAI 1101	ENV 810
MIGR 234	POLMAR 46
COHAFA 79	SAN 489
COHOM 91	AGRI 380
CODRO 1	EMPL 311
COMPET 657	STATIS 36

PRIJEDLOG

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	24. kolovoza 2022.
Za:	Glavno tajništvo Vijeća
Br. dok. Kom.:	COM(2022) 425 final Annex
Predmet:	PRILOG Prijedlogu odluke Vijeća o sklapanju, u ime Europske unije, Okvirnog sporazuma o sveobuhvatnom partnerstvu i suradnji između Europske unije i njezinih država članica, s jedne strane, i Kraljevine Tajlanda, s druge strane

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2022) 425 final Annex.

Priloženo: COM(2022) 425 final Annex

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 23.8.2022.
COM(2022) 425 final

ANNEX

PRILOG

Prijedlogu odluke Vijeća

o sklapanju, u ime Europske unije, Okvirnog sporazuma o sveobuhvatnom partnerstvu i suradnji između Europske unije i njezinih država članica, s jedne strane, i Kraljevine Tajlanda, s druge strane

PRILOG

OKVIRNI SPORAZUM
O SVEOBUHVAATNOM PARTNERSTVU I SURADNJI
IZMEĐU EUROPSKE UNIJE
I NJEZINIH DRŽAVA ČLANICA, S JEDNE STRANE,
I KRALJEVINE TAJLANDA, S DRUGE STRANE

EUROPSKA UNIJA, dalje u tekstu „Unija” ili „EU”,

i

KRALJEVINA BELGIJA,

REPUBLIKA BUGARSKA,

ČEŠKA REPUBLIKA,

KRALJEVINA DANSKA,

SAVEZNA REPUBLIKA NJEMAČKA,

REPUBLIKA ESTONIJA,

IRSKA,

HELENSKA REPUBLIKA,

KRALJEVINA ŠPANJOLSKA,

FRANCUSKA REPUBLIKA,

REPUBLIKA HRVATSKA,

TALIJANSKA REPUBLIKA,

REPUBLIKA CIPAR,

REPUBLIKA LATVIJA,

REPUBLIKA LITVA,

VELIKO VOJVODSTVO LUKSEMBURG,

MAĐARSKA,

REPUBLIKA MALTA,

KRALJEVINA NIZOZEMSKA,

REPUBLIKA AUSTRIJA,

REPUBLIKA POLJSKA,

PORTUGALSKA REPUBLIKA,

RUMUNJSKA,

REPUBLIKA SLOVENIJA,

SLOVAČKA REPUBLIKA,

REPUBLIKA FINSKA,

KRALJEVINA ŠVEDSKA,

države članice Europske unije, dalje u tekstu „države članice”,

s jedne strane,

i

KRALJEVINA TAJLAND, dalje u tekstu „Tajland”,

s druge strane,

dalje u tekstu zajedno „stranke”,

UZIMAJUĆI U OBZIR tradicionalne prijateljske veze između stranaka te bliske povijesne, političke i gospodarske odnose koji ih ujedinjuju,

PRIDAJUĆI posebnu važnost sveobuhvatnoj prirodi njihova uzajamnog odnosa,

PONOVNO POTVRĐUJUĆI svoju snažnu privrženost demokratskim načelima, ljudskim pravima i temeljnim slobodama utvrđenima u Općoj deklaraciji o ljudskim pravima, koju je donijela Opća skupština Ujedinjenih naroda (UNGA) 10. prosinca 1948., i drugim relevantnim međunarodnim instrumentima u području ljudskih prava,

PONOVNO POTVRĐUJUĆI svoju privrženost načelima vladavine prava i dobrog upravljanja i želju za promicanjem gospodarskog i društvenog napretka svojih naroda, uzimajući u obzir zahtjeve za zaštitu okoliša i načela održivog razvoja, kao i Program održivog razvoja do 2030., koji je donesen u okviru Rezolucije br. 70/1 Opće skupštine UN-a od 25. rujna 2015.,

PREPOZNAJUĆI status Tajlanda kao zemlje u razvoju i uzimajući u obzir različite stupnjeve razvijenosti stranaka,

PREPOZNAJUĆI potrebu za promicanjem koncepata i ciljeva neširenja oružja i razoružanja primjenom relevantnih međunarodnih i regionalnih instrumenata radi suzbijanja opasnosti koju predstavlja oružje za masovno uništenje. Donošenje Rezolucije Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda 1540 (2004.) konsenzusom naglašava obvezu cijele međunarodne zajednice da se bori protiv širenja takvog oružja. Europsko vijeće donijelo je 12. prosinca 2003. Strategiju protiv širenja oružja za masovno uništenje, a Vijeće Europske unije donijelo je 17. studenoga 2003. politiku Europske unije o uključivanju politika o neširenju oružja u odnose Unije s trećim zemljama. Osim što je član Udruženja država jugoistočne Azije (ASEAN), Tajland je i osnivač i potpisnik Ugovora o zoni bez nuklearnog oružja u jugoistočnoj Aziji, potpisanog u Bangkoku 15. prosinca 1995.,

BUDUĆI DA stranke uvažavaju povezanost razoružanja, kontrole naoružanja, mira i sigurnosti i razvoja te napominju da bliža suradnja između stranaka u promicanju provedbe relevantnih međunarodnih instrumenata može dovesti do napretka u ostvarivanju UN-ovih ciljeva održivog razvoja i sigurnijeg svijeta,

BUDUĆI da stranke gledaju na terorizam kao na prijetnju globalnoj sigurnosti i žele povećati intenzitet svojeg dijaloga i suradnje u području borbe protiv terorizma, u skladu s relevantnim rezolucijama Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda, a posebno s Rezolucijom Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda 1373 (2001.), stranke ponovno potvrđuju da je poštovanje ljudskih prava i vladavine prava temelj za borbu protiv terorizma,

PONOVNO POTVRĐUJUĆI da najteža kaznena djela koja se tiču međunarodne zajednice kao cjeline ne smiju ostati nekažnjena te da se njihov učinkovit kazneni progon mora osigurati poduzimanjem mjera na nacionalnoj razini i jačanjem globalne suradnje,

PONOVNO POTVRĐUJUĆI svoju odlučnost da se bore protiv teških kaznenih djela od međunarodnog značaja,

PREPOZNAJUĆI važnost Sporazuma o suradnji potpisanog 7. ožujka 1980. između Europske ekonomske zajednice i Indonezije, Malezije, Filipina, Singapura i Tajlanda, zemalja članica ASEAN-a i njegovih naknadnih pristupnih protokola,

PREPOZNAJUĆI važnost jačanja postojećeg odnosa među strankama radi naglašavanja suradnje među njima te njihove zajedničke želje da učvrste, prodube i učine raznovrsnijima svoje odnose u područjima od zajedničkog interesa na temelju poštovanja suverenosti, jednakosti, nediskriminacije i poštovanja prirodnog okruženja i obostrane koristi,

PRIZNAJUĆI da Tajland i Europska unija dijele zajedničku težnju za postizanjem resursno učinkovitog, uključivog, inovativnog, klimatski neutralnog i zelenog gospodarstva te da razmjena iskustava u provedbi njihovih domaćih politika može poboljšati njihove rezultate i ubrzati ostvarenje UN-ovih ciljeva održivog razvoja,

IZRAŽAVAJUĆI svoju potpunu predanost promicanju održivog razvoja u svim njegovim dimenzijama, uključujući zaštitu okoliša, učinkovitu suradnju u borbi protiv klimatskih promjena i učinkovitu provedbu Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime (UNFCCC), donesene u Rio de Janeiru 9. svibnja 1992., i Pariškog sporazuma, donesenog u Parizu 12. prosinca 2015., te učinkovito promicanje i provedbu međunarodno priznatih radnih i socijalnih standarda,

OSIGURAVAJUĆI u tom smislu da nitko ne bude zapostavljen,

NAGLAŠAVAJUĆI važnost produbljivanja odnosa i suradnje u područjima kao što su migracije,

POTVRĐUJUĆI svoju želju da naglase, potpuno u skladu s mjerama poduzetima u regionalnim okvirima, suradnju tih dviju stranaka utemeljenu na zajedničkim vrijednostima i obostranim koristima,

PREPOZNAJUĆI važnost koju stranke pridaju načelima i pravilima koja uređuju međunarodnu trgovinu posebno sadržana u Sporazumu iz Marakeša o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije („Sporazum o WTO-u”), sklopljenom u Marakešu 15. travnja 1994., i potrebi da ih se primjenjuje na transparentan i nediskriminirajući način,

NAPOMINJUĆI da ako stranke u okviru ovog Sporazuma odluče sklopiti posebne sporazume u području slobode, sigurnosti i pravde koje EU može sklapati u skladu s dijelom III. glavom V. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, odredbe takvih budućih posebnih sporazuma ne bi obvezivale Irsku, osim ako EU, istodobno s Irskom u pogledu njezinih prethodnih bilateralnih odnosa, obavijesti Tajland da su takvi budućí posebni sporazumi postali obvezujući za Irsku kao dio EU-a u skladu s Protokolom br. 21 o stajalištu Irske s obzirom na područje slobode, sigurnosti i pravde priloženom Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o funkcioniranju Europske unije. Isto tako, sve naknadne unutarnje mjere EU-a koje treba donijeti u skladu s gore navedenom glavom V. za provedbu ovog Sporazuma ne bi obvezivale Irsku, osim ako je priopćila svoju želju da sudjeluje u takvim mjerama ili da ih prihvati u skladu s Protokolom br. 21. Primjećujući i da bi takvi budućí posebni sporazumi ili takve naknadne unutarnje mjere EU-a bile obuhvaćene Protokolom br. 22 o stajalištu Danske priloženom tim Ugovorima,

SPORAZUMJELI SU SE KAKO SLIJEDI:

GLAVA I.

PRIRODA I PODRUČJE PRIMJENE

ČLANAK 1.

Opće odredbe

1. Poštovanje demokratskih načela, ljudskih prava i temeljnih sloboda kako su utvrđeni u Općoj deklaraciji o ljudskim pravima i drugim odgovarajućim međunarodnim instrumentima u području ljudskih prava te načela vladavine prava temelj su unutarnjih i međunarodnih politika obiju stranaka i predstavljaju ključan element ovog Sporazuma.
2. Stranke potvrđuju svoju predanost promicanju održivog razvoja u svim njegovim dimenzijama, suradnji u rješavanju problema klimatskih promjena i globalizacije te doprinosu Programu održivog razvoja do 2030.
3. Stranke ponovno potvrđuju svoju predanost Pariškoj deklaraciji o učinkovitosti pomoći donesenoj 2005. i suglasne su jačati suradnju radi daljnjeg poboljšanja učinkovitosti razvoja.

4. Stranke ponovno potvrđuju svoju privrženost načelima dobrog upravljanja i borbi protiv korupcije na svim razinama, posebno uzimajući u obzir svoje međunarodne obveze.
5. Stranke su suglasne da aktivnosti suradnje u okviru ovog Sporazuma moraju uzimati u obzir njihove pojedinačne potrebe i kapacitet.

ČLANAK 2.

Ciljevi suradnje

U kontekstu dobro uspostavljenog partnerstva stranke su suglasne da će im odnos biti usmjeren prema budućnosti s bolje strukturiranom i strateškom perspektivom, zajedničkim vrijednostima i pitanjima od zajedničkog interesa te se obvezuju na sveobuhvatan dijalog i promicanje daljnje međusobne suradnje u sektorima od uzajamnog interesa. Njihova će nastojanja posebno biti usmjerena na:

- (a) njegovanje bilateralne i multilateralne suradnje u svim relevantnim regionalnim i međunarodnim forumima i organizacijama uključenima u pitanja obuhvaćena ovim Sporazumom;
- (b) uspostavljanje suradnje u borbi protiv širenja oružja za masovno uništenje;
- (c) uspostavljanje dijaloga o teškim kaznenim djelima od međunarodnog značaja;
- (d) uspostavljanje suradnje u sprečavanju terorizma i prekograničnog kriminala te u borbi protiv njih;

- (e) osiguravanje uvjeta za povećanje i razvoj trgovine i ulaganja između stranaka te promicanje povećanja i razvoja trgovine i ulaganja, na njihovu obostranu korist, uz osiguravanje poštovanja načela i pravila WTO-a i na način koji podupire cilj održivog razvoja i promiče održive lance opskrbe i odgovorne poslovne prakse;
- (f) uspostavljanje suradnje u svim područjima povezanima s trgovinom i ulaganjem od obostrane koristi kako bi se promicala provedba načela i pravila WTO-a, olakšali održivi trgovinski i ulagački tokovi i spriječile i otklonile prepreke trgovini i ulaganju na način koji je dosljedan s postojećim i budućim regionalnim inicijativama EU-a i ASEAN-a te održivim razvojem, koji ih nadopunjuje i koji im pridonosi;
- (g) uspostavljanje suradnje u području slobode, sigurnosti i pravde, uključujući vladavinu prava i pravosudnu i pravnu suradnju, zaštitu osobnih podataka, migracije, borbu protiv pranja novca, organiziranog kriminala i nedopuštenih droga;
- (h) uspostavljanje suradnje u svim drugim sektorima od zajedničkog interesa, posebno u području makroekonomske politike i financijskih institucija, planiranja razvoja, dobrog poreznog upravljanja, borbe protiv korupcije, društveno odgovornog poslovanja, industrijske politike te mikro, malog i srednjeg poduzetništva (MMSP), informacijskog društva, znanosti, tehnologije i inovacija, niskougljičnog, kružnog i zelenog gospodarstva, biogospodarstva, klimatskih promjena, energetike, prometa, istraživanja i razvoja, obrazovanja i osposobljavanja, kulture, turizma, ljudskih prava, rodne ravnopravnosti, okoliša i prirodnih resursa, poljoprivrede i ruralnog razvoja, zdravstva, statistike, društva znanja, sigurnosti hrane, fitosanitarnih i veterinarskih pitanja, zapošljavanja i socijalnih pitanja;

- (i) povećanje sudjelovanja stranaka u programima subregionalne, regionalne i trilateralne suradnje koji su otvoreni za sudjelovanje druge stranke;
- (j) jačanje uloge i profila stranaka u regijama svake od stranaka putem različitih sredstava, uključujući kulturnu razmjenu, upotrebu informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT) i obrazovanje;
- (k) promicanje međusobnog razumijevanja naroda suradnjom različitih nevladinih tijela kao što su skupine za strateško promišljanje, akademska zajednica, civilno društvo i mediji u obliku seminara, konferencija, interakcije mladih, vježbi u kiberprostoru, osposobljavanja, razmjena i drugih aktivnosti.

ČLANAK 3.

Oružje za masovno uništenje

1. Stranke smatraju da je širenje oružja za masovno uništenje i načina njegove isporuke državnim i nedržavnim akterima jedna od najozbiljnijih prijetnji međunarodnoj stabilnosti i sigurnosti. Stranke su suglasne surađivati i pridonositi borbi protiv širenja oružja za masovno uništenje te načina njegove isporuke punim poštovanjem nacionalne provedbe svojih postojećih obveza u skladu s međunarodnim ugovorima i sporazumima o razoružanju i neširenju, kao i ostalih relevantnih međunarodnih obveza u okviru UN-a, uključujući rezolucije Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda. Stranke su suglasne da je ova odredba ključan element ovog Sporazuma.

2. Stranke su dalje suglasne surađivati i pridonositi borbi protiv širenja oružja za masovno uništenje i načina njegove isporuke te promicanju provedbe međunarodnih instrumenata u području razoružanja:

- (a) poduzimanjem mjera da postanu stranke i da u potpunosti provedu sve ostale relevantne međunarodne instrumente;
- (b) u skladu sa svojim međunarodnim obvezama povećanjem učinkovitosti nacionalnih kontrola izvoza, kontrolom izvoza i prijevoza robe povezane s oružjem za masovno uništenje, među ostalim kontrolom krajnje upotrebe tehnologija s dvojnog namjenom u vezi s oružjem za masovno uništenje prema potrebi i učinkovitim načinima pravne ili administrativne provedbe, uključujući učinkovite kazne i mjere za sprečavanje povreda izvoznih kontrola, uključujući posebno suradnju i izgradnju kapaciteta;
- (c) promicanjem potpune i učinkovite provedbe Ugovora o neširenju nuklearnog oružja (NPT), potpisanog u Londonu, Moskvi i Washingtonu 1. srpnja 1968., kao temelja globalnog režima neširenja nuklearnog oružja i razoružanja i važnog čimbenika u daljnjem razvoju primjena nuklearne energije u miroljubive svrhe, Konvencije o biološkom i toksičnom oružju (Konvencija o zabrani usavršavanja, proizvodnje i stvaranja zaliha bakteriološkog (biološkog) i toksičnog oružja te o njihovom uništavanju) (BTWC), potpisane u Londonu, Moskvi i Washingtonu 10. travnja 1972., i Konvencije o kemijskom oružju (CWC), potpisane u Parizu i New Yorku 13. siječnja 1993.

3. Stranke su suglasne uspostaviti redoviti dijalog za praćenje i učvršćivanje tih elemenata. Takav dijalog može se odvijati regionalno.

ČLANAK 4.

Malo i lako oružje i drugo konvencionalno oružje

1. Stranke prepoznaju da nezakonita proizvodnja, prijevoz i promet malog i lakog oružja, uključujući streljivo za njega, kao i njegovo prekomjerno gomilanje, slabo upravljanje zalihama, nedovoljno osigurane zalihe i nekontrolirano širenje, sa širokim rasponom humanitarnih i socioekonomskih posljedica, i dalje predstavljaju ozbiljnu prijetnju miru i međunarodnoj sigurnosti te održivom razvoju na individualnoj, lokalnoj, nacionalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini.
2. Stranke su suglasne poštovati i u potpunosti provoditi svoje obveze rješavanja pitanja nezakonite trgovine malim i lakim oružjem, uključujući streljivom za njega, prema postojećim međunarodnim sporazumima i rezolucijama Vijeća sigurnosti UN-a, kao i svoje obveze u okviru ostalih međunarodnih instrumenata primjenjivih u ovom području, kao što je Akcijski program UN-a za sprečavanje, suzbijanje i iskorjenjivanje nezakonitog trgovanja malim i lakim oružjem u svim njegovim aspektima, koji je Opća skupština UN-a donijela 20. srpnja 2001.

3. Stranke prepoznaju važnost nacionalnih sustava kontrole za prijenos konvencionalnog oružja u skladu sa svojim međunarodnim obvezama te ciljem i svrhom Ugovora o trgovini oružjem (UTO), donesenog u okviru Rezolucije br. 67/234B Opće skupštine UN-a od 2. travnja 2013. Stranke prepoznaju važnost odgovorne primjene takvih kontrola kao doprinosa međunarodnom i regionalnom miru, sigurnosti i stabilnosti, smanjenju ljudske patnje te sprečavanju preusmjerenja konvencionalnog oružja. Stranke su suglasne jačati dijalog i suradnju u području kontrole izvoza.
4. Stranke su suglasne ojačati svoju suradnju i težiti koordinaciji, nadopunjavanju i sinergiji u svojim nastojanjima povezanima sa sprečavanjem i iskorjenjivanjem nezakonite trgovine malim i lakim oružjem, prijenosom konvencionalnog oružja i nacionalnim sustavima kontrole uvoza i izvoza konvencionalnog oružja.

ČLANAK 5.

Teška kaznena djela od međunarodnog značaja

Stranke ponovno potvrđuju da najteža kaznena djela koja se tiču međunarodne zajednice u cjelini ne smiju ostati nekažnjena te da se njihov kazneni progon mora osigurati mjerama na nacionalnoj ili međunarodnoj razini prema potrebi i jačanjem međunarodne suradnje u skladu s njihovim nacionalnim zakonima.

ČLANAK 6.

Suradnja u sprečavanju i borbi protiv terorizma

1. Stranke ponovno potvrđuju važnost borbe protiv terorizma uz potpuno poštovanje vladavine prava, međunarodnog prava, posebno Povelje Ujedinjenih naroda potpisane u San Franciscu 26. lipnja 1945., i relevantnih rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a, prava o ljudskim pravima i međunarodnog humanitarnog prava. Unutar tog okvira i uzimajući u obzir Globalnu antiterorističku strategiju UN-a sadržanu u Rezoluciji br. 60/288 Opće skupštine UN-a od 8. rujna 2006., kasnije revidiranoj, te Zajedničku deklaraciju ASEAN-a i EU-a o suradnji u borbi protiv terorizma donesenu 28. siječnja 2003., stranke su suglasne surađivati u sprečavanju i suzbijanju terorizma u svim njegovim oblicima i pojavama.

2. Stranke to posebno čine:

- (a) u okviru potpune provedbe rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a 1267 (1999.), 1373 (2001.), 1822 (2008.), 2242 (2015.), 2396 (2017.) i 2462 (2019.) te drugih relevantnih rezolucija UN-a, međunarodnih konvencija i instrumenata;
- (b) razmjenom informacija o terorističkim skupinama i pojedincima te njihovim mrežama potpore u skladu s međunarodnim i nacionalnim pravom;

- (c) suradnjom u pogledu sredstava, uključujući opremu, i metoda primijenjenih u borbi protiv terorizma, među ostalim u tehničkim područjima i osposobljavanju te razmjenom iskustava povezanih sa sprečavanjem terorizma i novačenjem;
- (d) suradnjom radi jačanja međunarodnog konsenzusa o borbi protiv terorizma i financiranja terorizma te zloporabe informacijske tehnologije u terorističke svrhe, kao i radom na postizanju sporazuma o Sveobuhvatnoj konvenciji o međunarodnom terorizmu kako bi se dopunili postojeći UN-ovi i drugi primjenjivi međunarodni instrumenti za borbu protiv terorizma;
- (e) dijeljenjem najbolje prakse u području zaštite ljudskih prava u borbi protiv terorizma.

GLAVA II.

BILATERALNA, REGIONALNA I MEĐUNARODNA SURADNJA

ČLANAK 7.

Suradnja u regionalnim i međunarodnim organizacijama

1. Stranke se obvezuju surađivati i razmjenjivati stajališta u okviru regionalnih i međunarodnih foruma i organizacija, posebno unutar UN-a i njegovih specijaliziranih organizacija i agencija, uključujući, ali ne ograničavajući se na Međunarodnu organizaciju rada (ILO), dijaloge između ASEAN-a i EU-a, posebno u kontekstu Strateškog partnerstva između EU-a i ASEAN-a, Regionalnog foruma ASEAN-a (ARF) i Azijsko-europskog sastanka (ASEM).
2. Stranke se obvezuju surađivati i razmjenjivati stajališta o gospodarskim i drugim povezanim pitanjima u okviru regionalnih i međunarodnih foruma i organizacija, uključujući, među ostalim, ASEM, UNCTAD i WTO i Svjetsku organizaciju za intelektualno vlasništvo (WIPO).

ČLANAK 8.

Regionalna i bilateralna suradnja

1. Za svaki sektor dijaloga i suradnje prema ovom Sporazumu, stavljajući pritom odgovarajući naglasak na pitanja u okviru bilateralne suradnje, stranke će biti suglasne provoditi povezane aktivnosti na bilateralnoj ili regionalnoj razini ili kombinacijom obaju okvira. Pri odabiru odgovarajućeg okvira stranke će pokušati pojačati utjecaj na sve zainteresirane sudionike i pojačati njihovu uključenost te istodobno na najbolji mogući način iskoristiti sve dostupne resurse uzimajući u obzir političku i institucionalnu izvedivost te osigurati usklađenost s drugim aktivnostima koje uključuju države članice EU-a i ASEAN-a.
2. Stranke mogu, prema potrebi, odlučiti proširiti financijsku potporu za aktivnosti suradnje u područjima obuhvaćenima ovim Sporazumom ili koje se na njega odnose, u skladu s njihovim odgovarajućim financijskim procedurama i resursima. Ta suradnja posebno može uključivati organiziranje programa osposobljavanja, radionice i seminare, razmjene stručnjaka, studije i druge aktivnosti o kojima se stranke dogovore.

GLAVA III.

SURADNJA U PODRUČJU TRGOVINE I ULAGANJA

ČLANAK 9.

Opće odredbe

1. Stranke pokreću dijalog o bilateralnoj i multilateralnoj trgovini i s trgovinom povezanim pitanjima radi jačanja bilateralnih trgovinskih odnosa i unapređivanja uloge multilateralnog trgovinskog sustava na način koji podupire cilj održivog razvoja.
2. Stranke promiču razvoj i diversifikaciju u svojoj uzajamnoj trgovinskoj razmjeni do najveće moguće mjere i na njihovu obostranu korist, u skladu s načelima i pravilima WTO-a. Stranke se obvezuju poboljšati uvjete pristupa tržištu poduzimanjem mjera za poboljšanje transparentnosti, uzimajući u obzir rad koji u tom području obavljaju međunarodne organizacije.
3. Stranke se međusobno obavješćuju o razvoju trgovine i s trgovinom povezanih politika ili drugih povezanih pitanja, kao što su poljoprivredna politika, politike sigurnosti hrane, netarifne mjere, potrošačke politike i okolišne politike, uključujući gospodarenje otpadom.

4. Stranke potiču dijalog i suradnju radi razvoja svojih trgovinskih i ulagačkih odnosa, uključujući, među ostalim pitanjima, rješavanje trgovinskih problema u područjima iz članaka od 10. do 19. ovog Sporazuma.

ČLANAK 10.

Sanitarna i fitosanitarna pitanja

1. Stranke surađuju po pitanju sigurnosti hrane te sanitarnih i fitosanitarnih pitanja radi zaštite života ili zdravlja ljudi, životinja ili biljaka na državnim područjima stranaka.
2. Stranke raspravljaju i razmjenjuju informacije o svojim mjerama kako su definirane u okviru Sporazuma WTO-a o primjeni sanitarnih i fitosanitarnih mjera, koji je stupio na snagu osnutkom WTO-a 1. siječnja 1995., a koje stoga obuhvaćaju standarde Međunarodne konvencije o zaštiti bilja potpisane u Rimu 6. prosinca 1951., Svjetske organizacije za zdravlje životinja i Komisije za Codex Alimentarius.
3. Stranke su suglasne surađivati na izgradnji kapaciteta za sanitarna i fitosanitarna pitanja. Takva izgradnja kapaciteta specifična je za potrebe svake stranke i vodi se radi pružanja pomoći takvoj stranci u usklađivanju s pravnim okvirom druge stranke.

4. Stranke pravovremeno uspostavljaju dijalog o sanitarnim i fitosanitarnim pitanjima na zahtjev jedne od stranaka da bi razmotrile sanitarna i fitosanitarna pitanja i druge hitne probleme povezane sa sanitarnim i fitosanitarnim pitanjima.
5. Stranke određuju kontaktne točke za komunikaciju o pitanjima iz ovog članka.
6. Stranke ovoj suradnji pridaju visoku razinu važnosti.

ČLANAK 11.

Održivi prehrambeni sustavi

1. Stranke surađuju u promicanju globalnog prelaska na održive prehrambene sustave.
2. Stranke promiču dijalog, aktivnosti izgradnje kapaciteta i pojačanu suradnju u pitanjima od zajedničkog interesa radi promicanja održivih prehrambenih sustava u skladu s UN-ovim ciljevima održivog razvoja. Takva pitanja uključuju, među ostalim:
 - (a) smanjenje utjecaja prehrambenih sustava na okoliš i klimu;
 - (b) održive poljoprivredne i prehrambene sustave u svim fazama prehrambenog lanca, uključujući agroekologiju, ekološku proizvodnju, smanjenje upotrebe i rizika od pesticida, dobrobit životinja i antimikrobnu rezistenciju;

- (c) smanjenje gubitka i rasipanja hrane u cijelom prehrambenom lancu;
 - (d) borbu protiv prijevara povezanih s hranom.
3. Stranke određuju kontaktne točke za komunikaciju o pitanjima iz ovog članka.
 4. Stranke ovoj suradnji pridaju visoku razinu važnosti.

ČLANAK 12.

Tehničke prepreke u trgovini

1. Stranke promiču upotrebu međunarodnih standarda i međunarodnih akreditacijskih shema te razmjenjuju informacije o standardima, tehničkim propisima i postupcima ocjenjivanja sukladnosti, među ostalim u okviru Sporazuma WTO-a o tehničkim preprekama u trgovini, koji je stupio na snagu osnutkom WTO-a 1. siječnja 1995.
2. Stranke jačaju suradnju u području normi, tehničkih propisa i postupaka ocjenjivanja sukladnosti, uključujući izgradnju tehničkih kapaciteta i suradnju radi usklađivanja s mjerama tehničkih prepreka u trgovini.

3. Stranke određuju kontaktnu točku za koordinaciju razmjene informacija i suradnje u skladu s ovim člankom te za olakšavanje napora u regulatornoj suradnji između stranaka.

ČLANAK 13.

Carinska suradnja i olakšavanje trgovine

1. Stranke razmjenjuju iskustva i ispituju mogućnosti pojednostavnjenja uvoza, izvoza i drugih carinskih postupaka, povećanja transparentnosti trgovinskih propisa i razvijanja carinske suradnje, uključujući učinkovite mehanizme uzajamne administrativne pomoći. Stranke surađuju radi olakšavanja provedbe Sporazuma WTO-a o olakšavanju trgovine, koji je stupio na snagu 22. veljače 2017. Stranke moraju obratiti posebnu pozornost na povećanje sigurnosti međunarodne trgovine, uključujući usluge prijevoza, i na osiguravanje uravnoteženog pristupa u području olakšavanja trgovine, učinkovitih kontrola i borbe protiv carinskih prijevара i nepravilnosti.
2. Ne dovodeći u pitanje druge oblike suradnje koji su predviđeni u ovom Sporazumu, stranke navode svoj interes da u budućnosti sklope protokol o carinskoj suradnji, uključujući uzajamnu pomoć, unutar institucionalnih okvira utvrđenih u ovom Sporazumu.

ČLANAK 14.

Antidamping

1. Stranke ponovno potvrđuju svoja prava i obveze iz članka VI. Općeg sporazuma o carinama i trgovini (GATT) iz 1994. i Sporazuma WTO-a o provedbi članka VI. GATT-a iz 1994., a posebno njegova članka 15.
2. Stranke pridaju visoku razinu važnosti suradnji u području antidampinga.

ČLANAK 15.

Ulaganje

Stranke potiču veći protok ulaganja razvojem privlačnog i povoljnog okruženja za uzajamna ulaganja postojanim dijalogom čiji je cilj jačanje razumijevanja i suradnje u pitanjima povezanim s ulaganjima, istraživanje administrativnih mehanizama radi olakšavanja protoka ulaganja te promicanje transparentnosti, otvorenosti i nediskriminiranja ulagača u skladu sa svojim zakonima i propisima.

ČLANAK 16.

Politika tržišnog natjecanja

1. Stranke promiču učinkovito uspostavljanje i primjenu pravila tržišnog natjecanja i širenja informacija kako bi se povećala transparentnost i pravna sigurnost za poduzeća koja djeluju na tržištima stranaka u skladu sa svojim zakonima, propisima i internim pravilima.
2. Obje stranke nastoje surađivati međusobno dogovorenim područjima radi jačanja međusobnog razumijevanja zakona i politika o tržišnom natjecanju druge stranke.

ČLANAK 17.

Usluge

Stranke uspostavljaju postojan dijalog čiji je posebni cilj razmjena informacija o njihovim regulatornim okruženjima, promicanje pristupa na njihova tržišta, promicanje pristupa izvorima kapitala i tehnologije te promicanje trgovine uslugama između obiju regija i na tržištima trećih zemalja.

ČLANAK 18.

Prava intelektualnog vlasništva

1. Stranke razmjenjuju informacije i iskustva o praksama, promicanju, širenju, jačanju, upravljanju, zaštiti i djelotvornoj primjeni prava intelektualnog vlasništva, sprečavanju kršenja takvih prava i borbi protiv krivotvorenja i piratstva, posebno carinskom suradnjom i drugim odgovarajućim oblicima suradnje i jačanja zaštite tih prava o kojima su se obje stranke međusobno dogovorile. U skladu sa svojim zakonima i propisima te u skladu s relevantnim međunarodnim sporazumima čije su potpisnice stranke će posebno surađivati u provedbi prava intelektualnog vlasništva i zaštiti patenata, oznaka zemljopisnog podrijetla, žigova, autorskih prava i industrijskog dizajna te zaštiti biljnih sorti.
2. Stranke jedna drugoj pružaju tehničku pomoć u području prava intelektualnog vlasništva i međusobno si pomažu u poboljšanju zaštite, provedbe prava, upotrebe i komercijalizacije intelektualnog vlasništva na temelju europskog iskustva te poboljšavaju širenje znanja o tim pitanjima.
3. Stranke prepoznaju važnost i ponovno potvrđuju svoju predanost Deklaraciji iz Dohe o Sporazumu o trgovinskim aspektima prava intelektualnoga vlasništva (TRIPS) i javnom zdravlju, donesenom u Dohi 14. studenoga 2001. Stranke poštuju Odluku Glavnog vijeća WTO-a od 30. kolovoza 2003. o primjeni stavka 6. Deklaracije iz Dohe o Sporazumu o TRIPS-u i javnom zdravlju te Protokol o izmjeni Sporazuma o TRIPS-u, donesen u Ženevi 6. prosinca 2005., te pridonose njihovoj provedbi.

ČLANAK 19.

Digitalna trgovina

1. Stranke razmjenjuju informacije o regulatornim pitanjima u kontekstu digitalne trgovine u skladu sa svojim relevantnim domaćim zakonima i propisima, koje se odnose na sljedeće:
 - (a) priznavanje i olakšavanje interoperabilnih elektroničkih usluga povjerenja i autentifikacije;
 - (b) obradu izravnih marketinških komunikacija;
 - (c) zaštitu potrošača;
 - (d) druga pitanja relevantna za razvoj digitalne trgovine.
2. Prepoznajući globalnu prirodu digitalne trgovine, stranke potvrđuju važnost aktivnog sudjelovanja u multilateralnim forumima za promicanje razvoja digitalne trgovine.

GLAVA IV.

SURADNJA U PODRUČJU SLOBODE, SIGURNOSTI I PRAVDE

ČLANAK 20.

Vladavina prava

1. Pri suradnji u okviru ove glave stranke posebnu važnost pridaju promicanju vladavine prava i osiguravanju jednakog pristupa pravosuđu za sve. Stranke će u cijelosti i na obostranu korist surađivati na djelotvornom funkcioniranju institucija u područjima izvršavanja zakonodavstva i funkcioniranja pravosuđa.
2. Suradnja između stranaka uključivat će i razmjenu informacija o pravnim sustavima i zakonodavstvu.

ČLANAK 21.

Rodna ravnopravnost i osnaživanje žena i djevojčica

1. Stranke priznaju nužnost rodne ravnopravnosti i osnaživanja svih žena i djevojčica, koji su sami po sebi cilj, ali istodobno imaju i ulogu pokretača demokracije, održivog i uključivog razvoja, mira i sigurnosti.

2. Stranke surađuju u promicanju rodne ravnopravnosti, potpunog ostvarivanja svih ljudskih prava za žene i djevojčice i njihova osnaživanja te u nastojanjima da se rodne perspektive uključe u provedbu ovog Sporazuma.

3. Stranke razmjenjuju dobru praksu i ispituju daljnje mogućnosti suradnje i potencijalne sinergije u odgovarajućim rodnim politikama i programima stranaka u skladu s međunarodnim standardima i obvezama primjenjivima na stranke, kao što su Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW), koju je Opća skupština UN-a donijela 18. prosinca 1979., Pekinška deklaracija i Platforma za djelovanje, donesene na Četvrtoj svjetskoj konferenciji o ženama u Pekingu 15. rujna 1995., Akcijski program Međunarodne konferencije o stanovništvu i razvoju i ishodi njezinih revizijskih konferencija, Program održivog razvoja do 2030. i Rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a 1325 (2000.) i njegove naknadne rezolucije o ženama, miru i sigurnosti.

ČLANAK 22.

Zaštita osobnih podataka i privatnosti

1. Stranke su suglasne surađivati kako bi postigle visoku razinu zaštite osobnih podataka i privatnosti te njezinu učinkovitu provedbu u skladu sa svojim obvezama u okviru međunarodnog prava o ljudskim pravima i drugih međunarodnih pravnih instrumenata u tom području, čime će pridonijeti olakšavanju protoka osobnih podataka između stranaka, što je ključni element za daljnji razvoj komercijalne razmjene i suradnje u izvršavanju zakonodavstva u skladu sa zakonima i propisima stranaka.

2. Suradnja u zaštiti osobnih podataka i privatnosti uključuje, među ostalim, tehničku i pravnu pomoć u obliku razmjene informacija, najbolje prakse, stručnog znanja i osposobljavanja te promicanje suradnje u provedbi za koju su zadužena odgovarajuća nadzorna tijela stranaka, među ostalim u multilateralnim forumima.

ČLANAK 23.

Pravna i pravosudna suradnja

1. Stranke jačaju postojeću suradnju u uzajamnoj pravnoj pomoći i izručenju na temelju relevantnih međunarodnih sporazuma koji ih obvezuju. Stranke, prema potrebi, jačaju postojeće mehanizme i razmatraju razvoj novih mehanizama za olakšavanje međunarodne suradnje u tom području, posebno pojačanom suradnjom s drugim relevantnim mrežama međunarodne pravne suradnje.
2. Stranke nastoje razviti pravnu i pravosudnu suradnju u građanskim i trgovačkim stvarima, prvenstveno u odnosu na ispunjavanje svojih obveza u skladu s multilateralnim konvencijama o pravosudnoj suradnji u građanskim stvarima, uključujući konvencije Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu.
3. Stranke surađuju u promicanju sigurnog i učinkovitog prijenosa relevantnih sudskih pismena, izvođenja dokazâ i videokonferencijskog saslušanja, prema potrebi, kao i zaštite osobnih podataka, u svrhu međunarodne pravosudne suradnje.

ČLANAK 24.

Konzularna zaštita

Stranke su suglasne redovito razmjenjivati informacije radi daljnjeg olakšavanja pružanja konzularne zaštite i koordinacije napora povezanih s konzularnom pomoći, posebno u kriznim vremenima.

ČLANAK 25.

Suradnja u području migracija

1. Stranke ponovno potvrđuju važnost sveobuhvatnog angažmana u svim pitanjima koja se odnose na migracije, uključujući zakonite migracije u skladu s nadležnostima na razini EU-a i na nacionalnoj razini, upravljanje migracijskim tokovima s obzirom na nezakonite migracije, temeljne uzroke nezakonitih migracija, međunarodnu zaštitu te sprečavanje nezakonitih migracija, krijumčarenja i trgovine ljudima i borbu protiv njih.
2. Suradnja između stranaka provodi se na uzajamno prihvatljivoj osnovi i na cjelovit način, u skladu s njihovim međunarodnim obvezama te njihovim važećim domaćim zakonodavstvom. Suradnja će biti usmjerena, među ostalim, na:
 - (a) rješavanje glavnih uzroka nezakonitih migracija;

- (b) razvoj pravila i praksi usmjerenih na pružanje međunarodne zaštite onima kojima je potrebna u skladu s međunarodnim pravom, uz osiguravanje poštovanja načela zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja, humanosti i međunarodne solidarnosti i suradnje, podjele obveza i odgovornosti;
- (c) pravila prihvata te prava i status osoba primljenih u skladu s tim pravilima, pravedno postupanje prema nedržavljanima sa zakonitim boravištem, njihovo obrazovanje i osposobljavanje te mjere protiv rasizma i ksenofobije;
- (d) uspostavu učinkovite i preventivne politike protiv nezakonitih migracija, krijumčarenja migranata i trgovine ljudima u skladu s Konvencijom Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta (UNTOC), donesenom u okviru Rezolucije br. 55/25 Opće skupštine UN-a od 15. studenoga 2000. i njezinih protokola koji su stupili na snagu za stranke, uključujući načine borbe protiv mreža krijumčara, načine onesposobljavanja kriminalnih mreža uključenih u trgovinu ljudima i načine zaštite žrtava trgovine ljudima;
- (e) po mogućnosti dobrovoljan povratak osoba s nezakonitim boravištem pod sigurnim, humanim i dostojanstvenim uvjetima, uključujući promicanje njihova dobrovoljnog i održivog povratka te ponovnog prihvata takvih osoba u skladu sa stavkom 3.;
- (f) pitanja koja se smatraju od uzajamnog interesa u području viza i sigurnosti putnih isprava;

(g) pitanja za koja se smatra da su od uzajamnog interesa u području upravljanja granicama.

3. U okviru suradnje radi sprečavanja i nadzora nezakonite migracije i ne dovodeći u pitanje potrebu zaštite žrtava trgovine ljudima, stranke su nadalje suglasne u sljedećem:

- (a) Tajland će ponovno primiti svoje državljane koji ne ispunjavaju ili koji više ne ispunjavaju uvjete na snazi za ulazak, prisutnost ili boravište na državnom području države članice na njezin zahtjev, bez daljnjih formalnosti i bez nepotrebne odgode;
- (b) svaka država članica ponovno će primiti svoje državljane koji ne ispunjavaju ili koji više ne ispunjavaju uvjete na snazi za ulazak, prisutnost ili boravište na državnom području Tajlanda na njegov zahtjev, bez daljnjih formalnosti i bez nepotrebne odgode;
- (c) države članice i Tajland izdaju putne isprave u te svrhe. Ako nisu predloženi nikakvi dokumenti ili drugi dokazi o državljanstvu, nadležna diplomatska i konzularna predstavništva predmetne države članice ili Tajlanda, na zahtjev Tajlanda ili predmetne države članice, u potpunosti surađuju kako bi se bez odgode utvrdio dokaz o državljanstvu.

4. U okviru savjetovanja o migracijskim pitanjima stranke su suglasne pokrenuti dijalog o ponovnom prihvatu, koji, na zahtjev bilo koje stranke i ako to uvjeti dopuste, može dovesti do sklapanja sporazuma o ponovnom prihvatu, uključujući upotrebu putne isprave Europske unije¹. Stranke mogu razmotriti i pokretanje dijaloga o olakšavanju kretanja osoba, koji, na zahtjev bilo koje stranke i ako to uvjeti dopuste, može dovesti do sklapanja sporazuma o olakšavanju viznog režima za građane država članica i Tajlanda.

ČLANAK 26.

Humanitarna suradnja

Stranke nastoje dalje surađivati u svim pitanjima koja se odnose na humanitarnu suradnju i pomoć, uključujući raseljene osobe i pomoć u izgradnji kapaciteta za službenike koji su zaduženi za raseljene osobe u svojim regijama. Suradnja između stranaka provodi se na uzajamno prihvatljivoj osnovi i od slučaja do slučaja, u skladu s njihovim međunarodnim standardima koji se primjenjuju na stranke i humanitarnim načelima humanosti, nepristranosti, neovisnosti i neutralnosti. U tim nastojanjima mora se nastaviti uzimati u obzir sveobuhvatan pregled temeljnih uzroka raseljavanja i njihovo razumijevanje te potragu za održivim rješenjima. Stranke se obvezuju na jačanje humanitarno-razvojne poveznice.

¹ Uredba (EU) 2016/1953 Europskog parlamenta i Vijeća.

ČLANAK 27.

Borba protiv organiziranog kriminala i korupcije

Stranke su suglasne surađivati u borbi protiv transnacionalnog organiziranog kriminala, gospodarskog i financijskog kriminala, teških kaznenih djela¹ i korupcije te u borbi protiv seksualnog zlostavljanja djece. Takva suradnja posebno je usmjerena na provedbu i promicanje relevantnih međunarodnih standarda i pravnih instrumenata koji obvezuju stranke, kao što su Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta i protokoli koji je dopunjuju te Konvencija Ujedinjenih naroda protiv korupcije, donesena u okviru Rezolucije br. 58/4 Opće skupštine UN-a od 31. listopada 2003.

ČLANAK 28.

Suradnja u sprečavanju i suzbijanju

pranja novca i financiranja terorizma

1. Stranke su suglasne da je potrebno raditi i surađivati, u skladu sa svojim zakonima i propisima, u učinkovitom sprečavanju i suzbijanju zlouporabe financijskih sustava u svrhu pranja novca i financiranja terorizma.

¹ Kako je definirano u članku 2.b Konvencije Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta (UNTOC).

2. Stranke su suglasne sudjelovati u razvoju i provedbi zakona, pravila i propisa za suzbijanje pranja novca i financiranja terorizma u skladu sa standardima koje su razvila međunarodna tijela aktivna u tom području, kao što je Stručna skupina za financijsko djelovanje (FATF). Suradnja na temelju stavka 1. usmjerena je i na promicanje razmjene relevantnih informacija u skladu s nacionalnim zakonima.

ČLANAK 29.

Suradnja u području politike prema drogama

1. Stranke u skladu sa svojim zakonima i propisima surađuju kako bi osigurale sveobuhvatan, na dokazima utemeljen, uravnotežen i integrirani pristup učinkovitom suradnjom i koordinacijom među nadležnim tijelima, uključujući ona u sektorima zdravstva, pravosuđa i unutarnjih poslova te drugim relevantnim sektorima, radi smanjenja opskrbe i trgovine nedopuštenim drogama te potražnje za njima, kao i njihova učinka na korisnike droga i društvo u cjelini, te kako bi se postigla djelotvornija politika prevencije droga i spriječila zlouporaba prekursora, uključujući „dizajnerske prekursore”, koji se upotrebljavaju za nezakonitu proizvodnju opojnih droga i psihotropnih tvari te novih psihoaktivnih tvari.

2. Stranke su suglasne u pogledu načina suradnje za ostvarenje tih ciljeva. Aktivnosti se temelje na zajednički dogovorenim načelima utvrđenima u konvencijama UN-a o kontroli droga i na svim međunarodnim obvezama predmetnih stranaka koje se odnose na kontrolu droga.

3. Suradnja između stranaka obuhvaća, među ostalim, tehničku i administrativnu pomoć, osposobljavanje osoblja, istraživanje povezano s drogama, razmjenu informacija i iskustava o upotrebi informacijske tehnologije u područjima kontrole droga i o inovativnim pristupima politici prema drogama, pravosudnu suradnju i suradnju u izvršavanju zakonodavstva te sprečavanje zlouporabe prekursora, uključujući „dizajnerske prekursore”, koji se upotrebljavaju za nezakonitu proizvodnju opojnih droga i psihotropnih tvari te novih psihoaktivnih tvari. Stranke mogu sporazumno uključiti druga područja, kao što je razmjena primjera dobre prakse ili informacija o prevenciji, liječenju, rehabilitaciji, smanjenju štete i praćenju ovisnosti o drogama, lijekovima za zamjenu droga, te dodatne mjere za jačanje suradnje u kontroli prekursora za droge, forenzičkoj znanosti i financijskim istragama povezanim s drogom te alternativne razvojne mjere.

GLAVA V.

SURADNJA U DRUGIM SEKTORIMA

ČLANAK 30.

Ljudska prava

1. Stranke su suglasne surađivati u promicanju i zaštiti ljudskih prava na temelju načela uzajamne suglasnosti i poštovanja. Stranke potiču redovit smislen i opsežan dijalog o ljudskim pravima.

2. Takva suradnja može, među ostalim, obuhvaćati:

- (a) izgradnju kapaciteta za provedbu međunarodnih instrumenata za ljudska prava primjenjivih na stranke i za jačanje provedbe akcijskih planova povezanih s ljudskim pravima;
- (b) promicanje dijaloga i razmjene kontakata i informacija o ljudskim pravima;
- (c) jačanje konstruktivne suradnje između stranaka u UN-ovim tijelima za zaštitu ljudskih prava.

3. Stranke surađuju u jačanju demokratskih načela, vladavine prava i dobrog upravljanja. Takva suradnja može obuhvaćati:

- (a) jačanje suradnje između nacionalnih i regionalnih institucija povezanih s ljudskim pravima, vladavinom prava i dobrim upravljanjem;
- (b) suradnju i koordinaciju u jačanju demokratskih načela, ljudskih prava i vladavine prava, uključujući jednakost pred zakonom, pristup ljudi učinkovitoj pravnoj pomoći i pravo na pošteno suđenje, zakonito postupanje i pristup pravosuđu, u skladu s njihovim obvezama u okviru međunarodnog prava o ljudskim pravima.

ČLANAK 31.

Suradnja među financijskim sektorima

Stranke su suglasne, u skladu sa svojim potrebama i u okviru svojih programa i zakonodavstva, poticati suradnju među financijskim institucijama.

ČLANAK 32.

Dijalog o makroekonomskoj politici

Stranke su suglasne jačati dijalog među svojim tijelima i surađivati u razmjeni iskustava o makroekonomskim politikama, posebno u područjima gospodarske integracije.

ČLANAK 33.

Dobro porezno upravljanje

Radi jačanja i razvoja gospodarskih aktivnosti, uzimajući u obzir potrebu za razvojem odgovarajućeg regulatornog okvira, stranke prepoznaju i obvezuju se na provedbu načela dobrog poreznog upravljanja, uključujući globalne standarde porezne transparentnosti i razmjene informacija, pravedno oporezivanje i minimalne standarde za borbu protiv smanjenja porezne osnovice i premještanja dobiti (BEPS). Stranke će promicati dobro porezno upravljanje, jačati međunarodnu suradnju u području poreza, razvijati mjere za učinkovitu provedbu navedenih načela i olakšavati naplatu poreznih prihoda u svrhu sprečavanja utaje i izbjegavanja poreza.

ČLANAK 34.

Suradnja u području industrijske politike te mikro, malih i srednjih poduzeća

Uzimajući u obzir svoje gospodarske politike i ciljeve, stranke su suglasne promicati suradnju u području industrijske politike, kojom se podupiru uključive, održive i razvojno usmjerene proizvodne aktivnosti, otvaranje dostojanstvenih radnih mjesta, poduzetništvo, kreativnost i inovacije te otpornost lanaca opskrbe i pristup financiranju u svim područjima koja se smatraju prikladnima, radi poboljšanja formalizacije i pristupa međunarodnim tržištima, konkurentnosti i rasta mikro, malih i srednjih poduzeća, među ostalim i:

- (a) razmjenom informacija i iskustava povezanih sa stvaranjem okvirnih uvjeta za jačanje konkurentnosti mikro, malih i srednjih poduzeća;

- (b) promicanjem kontakata među gospodarskim subjektima, poticanjem zajedničkih ulaganja i uspostavljanjem zajedničkih pothvata i informacijskih mreža, naročito u okviru postojećih horizontalnih programa EU-a, stimulirajući posebno prijenos tehnologije i praktičnog znanja između partnera;
- (c) davanjem informacija i poticanjem inovacija te razmjenom dobre prakse u pristupu financiranju i tržištu;
- (d) podupiranjem izgradnje kapaciteta za mikro, mala i srednja poduzeća kako bi se omogućila njihova lakša integracija u globalno gospodarstvo i lance opskrbe;
- (e) olakšavanjem i podupiranjem aktivnosti koje su uspostavila mikro, mala i srednja poduzeća stranaka;
- (f) promicanjem društveno odgovornog poslovanja i poticanjem odgovorne poslovne prakse, uključujući održivu potrošnju i proizvodnju.

ČLANAK 35.

Olakšavanje poslovne suradnje

Stranke olakšavaju i podupiru odgovarajuće aktivnosti suradnje koje su uspostavili njihovi privatni sektori.

ČLANAK 36.

Suradnja u području informacijskih i komunikacijskih tehnologija

1. Svjesne činjenice da su informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT) ključni elementi suvremenog života i od iznimne važnosti za gospodarski i društveni razvoj stranke su suglasne razmjenjivati stajališta o svojim politikama u tom području radi promicanja gospodarskog i društvenog razvoja te ljudskih prava i temeljnih sloboda.
2. Suradnja u tom području usmjerena je, među ostalim, na:
 - (a) sudjelovanje u različitim regionalnim dijalozima o različitim aspektima informacijskog društva, posebno o elektroničkim komunikacijskim politikama i propisima, uključujući univerzalne usluge, licenciranje i opća odobrenja, zaštitu osobnih podataka te neovisnost i učinkovitost regulatornih tijela;
 - (b) međupovezanost i interoperabilnost stranaka i istraživačkih mreža i usluga jugoistočne Azije;
 - (c) standardizaciju i širenje novih informacijskih i komunikacijskih tehnologija;
 - (d) promicanje suradnje u istraživanju među strankama u području informacijskih i komunikacijskih tehnologija;

- (e) zajedničke istraživačke projekte u području informacijskih i komunikacijskih tehnologija, posebno u okvirnim istraživačkim programima Unije. Sljedeća područja posebno bi bila uključena u suradnju između stranaka: e-uprava, mobilne aplikacije, animacija i multimediji;
 - (f) sigurnosna pitanja i/ili aspekte informacijskih i komunikacijskih tehnologija, uključujući promicanje internetske sigurnosti te suzbijanje kiberkriminaliteta, dezinformacija i zloporabe informacijske tehnologije i svih oblika elektroničkih medija.
3. U skladu sa zakonima i propisima stranaka potiče se suradnja među poduzećima.
4. Stranke surađuju u području kibersigurnosti razmjenom informacija o strategijama, politikama i najboljoj praksi u skladu s vlastitim zakonodavstvom i međunarodnim obvezama.
5. Stranke promiču razmjenu informacija o kibersigurnosti u područjima obrazovanja i osposobljavanja, inicijativa za informiranje javnosti, upotrebe odgovarajućih standarda i tehničkih specifikacija u svrhu upravljanja kiberrizicima i kibersigurnošću proizvoda i usluga informacijskih i komunikacijskih tehnologija, uključujući kibersigurnosnu certifikaciju, kao i povezane politike istraživanja i razvoja.

ČLANAK 37.

Suradnja u području znanosti, tehnologije i inovacija

1. Stranke su suglasne surađivati u svim područjima znanosti, tehnologije i inovacija, u područjima od zajedničkog interesa, vodeći računa o svojim politikama. Suradnjom će se ojačati podupiranje multilateralnih i regionalnih inicijativa za istraživanje i inovacije kako bi se pronašla nova rješenja za zelene, digitalne, zdravstvene, društvene i inovacijske izazove. Zajedničke akcije posebno će biti potrebne radi sprečavanja budućih svjetskih zdravstvenih kriza, osobito novih zaraznih bolesti, te za zajedničku obvezu izgradnje zdravijeg, sigurnijeg, pravednijeg i održivijeg svijeta. Među ostalim, područja suradnje mogu obuhvaćati pronalaženje rješenja za globalne izazove kao što su klimatske promjene, kriza u području bioraznolikosti, onečišćenje, iscrpljivanje resursa ili zarazne bolesti, među ostalim u kriznim situacijama, te rješenja koja omogućuju zelenu i digitalnu tranziciju. Inicijative bi trebale preuzeti vodeću ulogu na svjetskoj razini u klimatskim i ekološkim ambicijama.

2. Ciljevi takve suradnje jesu:

- (a) promicanje kontinuiteta znanstvenih, tehnoloških i inovacijskih programa te podupiranje gospodarskog razvoja, društva znanja, kvalitete života i održivog okoliša;
- (b) poticanje razmjene informacija, znanja i iskustva o znanosti, tehnologiji i inovacijama, posebno o provedbi politika i programa;

- (c) promicanje trajnih odnosa među znanstvenim zajednicama, istraživačkim centrima, sveučilištima i industrijama stranaka;
- (d) promicanje razvoja ljudskih potencijala;
- (e) promicanje zajedničkog istraživanja u znanstvenoj i tehnološkoj suradnji i promicanje ravnopravnog pristupa, partnerstva i zajedničkog vlasništva nad rezultatima istraživanja u skladu s pravilima o pravima intelektualnog vlasništva, kao i zajedničkim vrijednostima i načelima te dogovorenim okvirnim uvjetima.

3. Suradnja ima oblik zajedničkih istraživačkih projekata i razmjena, sastanaka i osposobljavanja znanstvenika u okviru međunarodnih programa mobilnosti, omogućujući širenje rezultata istraživanja u najvećoj mogućoj mjeri. Svako intelektualno vlasništvo koje proizlazi iz zajedničkog istraživanja i aktivnosti dijeli se u skladu s uzajamno dogovorenim uvjetima.

4. U toj suradnji stranke se zalažu za sudjelovanje svojih državnih agencija, visokih učilišta, istraživačkih centara i sektora proizvodnje, posebice malih i srednjih poduzeća.

5. Stranke su suglasne poduzeti sve napore za povećanje svijesti javnosti o mogućnostima koje nude njihovi programi suradnje u području znanosti, tehnologije i inovacija.

ČLANAK 38.

Klimatske promjene

1. Stranke smatraju da su klimatske promjene egzistencijalna prijetnja čovječanstvu i ponovno ističu svoju predanost jačanju globalnog odgovora na tu prijetnju. Stranke ponovno potvrđuju svoju predanost ostvarenju ciljeva UNFCCC-a i Pariškog sporazuma. U skladu s tim stranke se obvezuju učinkovito provoditi UNFCCC i Pariški sporazum.
2. Stranke nastoje ojačati globalni odgovor na klimatske promjene i njihov učinak. Stranke ujedno jačaju suradnju u politikama radi ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe štetnim učincima klimatskih promjena, uključujući porast razine mora, te radi usmjeravanja gospodarstva, uključujući financijske tokove, na niske emisije stakleničkih plinova i razvoj otporan na klimatske promjene u skladu s Pariškim sporazumom.
3. Ciljevi takve suradnje jesu:
 - (a) jačanje kapaciteta i sposobnosti rješavanja problema klimatskih promjena na temelju nacionalnih potreba;
 - (b) poboljšanje izgradnje kapaciteta u provedbi nacionalno utvrđenih doprinosa i nacionalnog plana prilagodbe te drugih mjera ublažavanja u područjima od zajedničkog interesa radi podupiranja održivog i niskougljičnog rasta;

- (c) promicanje suradnje i dijaloga o financiranju borbe protiv klimatskih promjena i o razvoju financijskih mehanizama za ublažavanje klimatskih promjena, uključujući sudjelovanje privatnog sektora;
- (d) prilagodba štetnom učinku klimatskih promjena, uključujući integriranje mjera prilagodbe u strategije i planove za razvoj stranaka na svim razinama;
- (e) promicanje suradnje u istraživačkim i razvojnim aktivnostima te tehnologijama ublažavanja i prilagodbe;
- (f) promicanje informiranja javnosti, uključujući najugroženiji dio stanovništva i stanovništvo koje živi u ranjivim zonama, olakšavanje sudjelovanja javnosti u odgovoru na klimatske promjene i integriranje analize rodničkih implikacija klimatskih promjena u tom pogledu;
- (g) promicanje suradnje i dijaloga o razvoju gospodarskih instrumenata za ublažavanje klimatskih promjena, kao što su određivanje cijene ugljika i drugi instrumenti prema potrebi;
- (h) promicanje razvoja strategija za smanjenje rizika od katastrofa i upravljanje katastrofama, među ostalim u ranjivim zonama i zajednicama.

ČLANAK 39.

Energetika

1. Stranke nastoje ojačati suradnju u energetske sektoru s namjerom:
 - (a) osiguravanja univerzalnog pristupa pristupačnim, pouzdanim i održivim energetske uslugama i znatnog povećanja udjela energije iz obnovljivih izvora u globalnoj kombinaciji izvora energije;
 - (b) razvoja novih, održivih, inovativnih i obnovljivih oblika energije, uključujući biogoriva i biomasu, energiju vjetrova i solarnu energiju te geotermalnu energiju, kao i proizvodnju hidroenergije, uz napomenu o važnosti diversifikacije opskrbe energijom za jačanje energetske sigurnosti;
 - (c) podupiranja razvoja politika kako bi energija iz obnovljivih izvora postala konkurentnija;
 - (d) ostvarivanja racionalne upotrebe energije i poboljšanja energetske učinkovitosti kako na strani opskrbe tako i na strani potražnje promicanjem energetske učinkovitosti u proizvodnji, prijevozu, distribuciji i krajnjoj upotrebi energije;
 - (e) poticanja suradnje u području tehnologije čiste energije, među ostalim suradnjom u istraživanju, posebno u pogledu energije iz obnovljivih izvora, skladištenja energije i dekarbonizacije upotrebe fosilnih goriva;
 - (f) promicanja proizvodnje energije s niskim emisijama ugljika, koja pridonosi prelasku na čistu energiju u skladu s ciljevima Pariškog sporazuma;

- (g) jačanja izgradnje kapaciteta i promicanja ulaganja u energetska infrastrukturu i tehnologije čiste energije uzimajući u obzir načelo transparentnosti;
- (h) promicanja tržišnog natjecanja i povoljne investicijske klime na energetskom tržištu.

2. S tim ciljem stranke su suglasne promicati kontakte i zajednička istraživanja na obostranu korist, među ostalim regionalnom energetsom suradnjom. Uz Program održivog razvoja do 2030. i Pariški sporazum kao sveobuhvatni okvir koji usmjerava partnerstvo stranke primjećuju potrebu djelovanja u pogledu veza između povoljnog pristupa uslugama čiste energije i održivog razvoja. Te aktivnosti mogu se promicati, među ostalim, u suradnji s Energetskom inicijativom Europske unije.

ČLANAK 40.

Promet

1. Stranke nastoje dalje surađivati u relevantnim područjima prometne politike radi promicanja održivog prometa te kvalitetne, pouzdane, održive i otporne infrastrukture, uključujući regionalnu i prekograničnu infrastrukturu, u skladu s relevantnim međunarodnim standardima i načelima koji se primjenjuju na obje stranke, poboljšanja kretanja robe i putnika, podupiranja gospodarskog razvoja i dobrobiti ljudi, pri čemu se posebna pozornost posvećuje cjenovno pristupačnom i pravednom pristupu za sve, promicanja pomorske i zračne sigurnosti i zaštite, promicanja zaštite okoliša i povećanja učinkovitosti prometnih sustava.

2. Suradnjom između stranaka u tom području nastoji se promicati:
- (a) razmjenu informacija o njihovim prometnim politikama i praksama, posebno u pogledu pristupa sigurnim, povoljnim, pristupačnim i održivim sustavima gradskog i javnog prijevoza koji je osiguran svim građanima, s posebnim naglaskom na potrebe ranjivih skupina (uključujući žene, djecu, osobe s invaliditetom i starije osobe), kopnenog prometa, pomorskog prometa, zračnog prometa, prijevozne logistike te međusobne povezanosti i interoperabilnosti multimodalnih prometnih mreža;
 - (b) civilnu upotrebu globalnih navigacijskih satelitskih sustava, usmjeravajući se na regulatorna i industrijska pitanja te pitanja razvoja tržišta od obostrane koristi; u tom smislu razmotrit će se upotreba europskog globalnog navigacijskog satelitskog sustava kako bi se povećala korist za obje stranke;
 - (c) dijalog usmjeren na unapređenje sigurnosti zračnog prometa, infrastrukturnih mreža i operacija zračnog prometa za brzo, učinkovito, održivo, sigurno i zaštićeno kretanje ljudi i robe te na ispitivanje mogućnosti za daljnji razvoj odnosa u području zračnog prometa. Potrebno je dalje promicati suradnju u području civilnog zrakoplovstva;

- (d) dijalog u području usluga pomorskog prometa u područjima od zajedničkog interesa kojim se posebno nastoji: olakšati uklanjanje svih prepreka koje bi mogle spriječiti razvoj pomorske trgovine i surađivati u uklanjanju takvih prepreka te poboljšati uvjete pod kojima se obavlja pomorski prijevoz tereta između luka stranaka, pružiti neograničen pristup međunarodnoj i prekograničnoj trgovini na komercijalnoj osnovi, jačati konkurentnost sektora pomorskog prometa stranaka i osigurati nediskriminirajuće postupanje prema plovilima koja plove pod zastavom države članice odnosno Tajlanda, ili kojima upravljaju državljani ili poduzeća druge stranke, u usporedbi s postupanjem prema vlastitim plovilima u pogledu pristupa lukama, pomoćnih usluga i lučkih usluga, uključujući ulogu pomorskog prometa u razvoju učinkovitog prometnog lanca;
- (e) provedbu sigurnosti, osiguranja i standarda za sprečavanje i smanjenje onečišćenja mora, posebno u pogledu pomorskog prometa, u skladu s međunarodnim konvencijama primjenjivima na stranke, uključujući suradnju na odgovarajućim međunarodnim forumima radi osiguravanja bolje provedbe međunarodnih propisa.

ČLANAK 41.

Turizam

1. Vođene relevantnim međunarodnim smjernicama za održivi turizam stranke nastoje poboljšati razmjenu informacija i uspostaviti najbolju praksu kako bi osigurale uravnotežen razvoj održivog turizma, koji otvara radna mjesta i promiče lokalnu kulturu i proizvode, te promiču razvoj alata za praćenje učinka održivog razvoja na održivi turizam.
2. Stranke su suglasne razvijati suradnju u očuvanju i maksimalnom povećanju potencijala prirodnog i kulturnog naslijeđa ublažavanjem negativnih učinaka turizma, posebno iskorištavanja ljudi, naročito djece, u bilo kojem obliku, poštovanjem divljih životinja, flore, bioraznolikosti i ekosustava te povećavanjem pozitivnog doprinosa turizma održivom razvoju lokalnih zajednica, među ostalim razvojem održivog turizma, istovremeno poštujući integritet i interese lokalnih i tradicionalnih zajednica te poboljšavanjem osposobljavanja u turizmu.

ČLANAK 42.

Obrazovanje i kultura

1. Stranke su suglasne promicati suradnju u obrazovanju i kulturi kojom se poštuju njihove različitosti kako bi se povećalo međusobno razumijevanje i poznavanje njihovih kultura i jezika.

2. Stranke nastoje poduzeti odgovarajuće mjere za promicanje doprinosa obrazovanja i kulture osposobljavanju za održivi razvoj i kulturnoj razmjeni te za provođenje zajedničkih inicijativa u tim područjima, uključujući zajedničko organiziranje kulturnih događanja. U tom smislu stranke su suglasne i nastaviti podupirati aktivnosti Azijsko-europske zaklade (ASEF).
3. Stranke su suglasne blisko surađivati u relevantnim međunarodnim forumima, kao što je Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu (UNESCO), kako bi poboljšale očuvanje materijalne i nematerijalne kulturne baštine, osobito u kontekstu Konvencije o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine, koju je Opća skupština UNESCO-a donijela 16. studenoga 1972., i Konvencije o zaštiti nematerijalne kulturne baštine, koju je Opća skupština UNESCO-a donijela 17. listopada 2003., pridajući važnost promicanju kulturne raznolikosti za razvoj umjetnosti i kreativnog gospodarstva koje se temelji na znanju.
4. Nadalje, stranke potiču mjere osmišljene za stvaranje veza među svojim stručnim agencijama i za poticanje razmjene informacija, stručnog znanja, studenata, akademskog osoblja i stručnjaka te za daljnje promicanje veza među skupinama za strateško promišljanje. U okviru suradnje i upotrebe tehničkih resursa iskoristit će se mogućnosti koje nude programi Unije u jugoistočnoj Aziji u području obrazovanja i kulture te iskustvo koje su stranke stekle u tom području. Stranke su suglasne i pojačati suradnju u visokom obrazovanju i promicati provedbu programa Erasmus+ te razmjenjivati najbolju praksu u području politika za mlade i rada s mladima.

ČLANAK 43.

Zaštita okoliša i prirodni resursi

1. Stranke su suglasne da je potrebno surađivati u zaštiti okoliša i usmjeriti se na niskouglijčna, otporna, resursno učinkovita i kružna gospodarstva, uključujući biogospodarstvo, odvajanjem gospodarskog rasta od uništavanja okoliša, te da je potrebno očuvati prirodne resurse i njima upravljati na održiv način te poticati bioraznolikost kao temelj razvoja sadašnjih i budućih generacija.
2. Stranke su suglasne da suradnja u području prirodnih i okolišnih resursa promiče učinkovitu upotrebu resursa, očuvanje i unapređenje okoliša u provođenju održivog razvoja. U okviru svoje suradnje stranke će raditi na provedbi Programa održivog razvoja do 2030. i učinkovitoj provedbi relevantnih multilateralnih sporazuma o zaštiti okoliša, uključujući Pariški sporazum.
3. Stranke nastoje nastaviti i ojačati svoju suradnju u području zaštite okoliša, posebno u pogledu:
 - (a) promicanja svijesti o okolišu i dobrog upravljanja okolišem, uključujući pojačano i smisleno sudjelovanje lokalnih zajednica u zaštiti okoliša i nastojanjima u području održivog razvoja;

- (b) prelaska na kružno gospodarstvo kako bi se osigurale održiva potrošnja i proizvodnja, povećala učinkovitost resursa i smanjilo stvaranje otpada, posebno plastičnog otpada, radi sprečavanja onečišćenja mora plastikom i mikroplastikom;
- (c) integracije vrijednosti ekosustava i bioraznolikosti u nacionalno i lokalno planiranje, strategije i račune za smanjenje siromaštva te promicanja provedbe relevantnih multilateralnih sporazuma o zaštiti okoliša, među ostalim o bioraznolikosti i međunarodnoj trgovini divljom faunom i florom;
- (d) zaštite, očuvanja i obnove zemljišta i tla te održivog upravljanja zemljištem kako bi se ostvario svijet bez degradacije zemljišta;
- (e) suradnje radi održivog gospodarenja šumama i poboljšanja upravljanja šumama, uključujući doprinose regionalnoj suradnji u borbi protiv nezakonite sječe šuma i povezane trgovine, krčenja šuma i degradacije šuma, među ostalim promicanjem lanaca opskrbe poljoprivrednim proizvodima koji ne uzrokuju krčenje šuma, promicanjem očuvanja, pošumljavanja, ponovnog pošumljavanja, obnove i povećanja šumskih zaliha ugljika. To može obuhvaćati sklapanje dobrovoljnog partnerskog sporazuma o provedbi zakona, upravljanju i trgovini u području šuma;
- (f) djelotvornog upravljanja nacionalnim parkovima te imenovanja i zaštite područja bogate bioraznolikosti i krhkih ekosustava, uz dužno poštovanje lokalnih zajednica koje žive u tim područjima ili u njihovoj blizini te ugroženih vrsta i vrsta kojima prijeti izumiranje;

- (g) zaštite i održivog upravljanja obalnim i morskim resursima, uključujući zaštićena morska područja i okoliš;
- (h) sprečavanja nezakonitog prekograničnog kretanja kemikalija, krutog i elektroničkog otpada i morskog otpada, tvari koje oštećuju ozonski sloj te ugroženih vrsta i vrsta kojima prijeti izumiranje; sprečavanja onečišćenja vode, tla i zraka te onečišćenja bukom;
- (i) osiguravanja uključivog, otpornog i ekološki prihvatljivog gospodarenja kemikalijama i otpadom;
- (j) promicanja suradnje u održivom upravljanju vodoopskrbom i odvodnjom kako bi se osigurale dostupnost, kvaliteta i učinkovita potrošnja vode;
- (k) promicanja ekoloških inovacija i čistih tehnologija te promicanja i primjene tehnologija zaštite okoliša, održivih proizvoda i usluga, među ostalim odgovarajućim fiskalnim i financijskim poticajima;
- (l) promicanja upotrebe sustava za promatranje Zemlje u pitanjima okoliša te povezane izgradnje kapaciteta i razmjene iskustava.

ČLANAK 44.

Upravljanje oceanima

1. Stranke jačaju dijalog i suradnju u pitanjima upravljanja oceanima radi promicanja dugoročnog očuvanja i održivog upravljanja živim morskim resursima i morskim ekosustavima.
2. Stranke jačaju suradnju u očuvanju, upravljanju i održivom iskorištavanju živih morskih resursa kako je definirano u Konvenciji Ujedinjenih naroda o pravu mora iz 1982. (UNCLOS), donesenoj na Trećoj konferenciji o pravu mora 10. prosinca 1982., i u Kodeksu odgovornog ribarstva Organizacije Ujedinjenih naroda za hranu i poljoprivredu (FAO), donesenom na konferenciji FAO-a u okviru Rezolucije br. 4/95 od 31. listopada 1995. Stranke se obvezuju surađivati u promicanju provedbe ciljeva Sporazuma Ujedinjenih naroda o provedbi odredbi UNCLOS-a koje se odnose na očuvanje i upravljanje pograničnim ribljim stokovima te Sporazuma o promicanju usklađivanja ribarskih plovila na otvorenom moru s međunarodnim mjerama za očuvanje i gospodarenje.
3. Stranke su uz to suglasne surađivati:
 - (a) u promicanju provedbe Sporazuma FAO-a o mjerama države luke za sprečavanje, suzbijanje i zaustavljanje nezakonitog, neprijavljenog i nereguliranog ribolova;

- (b) s regionalnim organizacijama za upravljanje ribarstvom (RFMO) ili aranžmanima čiji su članovi, promatrači ili neugovorne stranke koje surađuju ili unutar tih organizacija ili aranžmana, radi promicanja očuvanja i održivog upravljanja živim morskim resursima i njihovim ekosustavima;
- (c) u borbi protiv nezakonitog, neprijavljenog i nereguliranog ribolova i aktivnosti povezanih s takvim ribolovom sveobuhvatnim, učinkovitim i transparentnim mjerama, među ostalim razmjenom iskustava, promicanjem izgradnje kapaciteta i razmjene informacija o nezakonitim, neprijavljenim i nereguliranim ribolovnim aktivnostima, prema potrebi, uzimajući u obzir povjerljivost podataka i domaće zakone;
- (d) u promicanju temeljnih načela i prava na radu u sektoru ribarstva i morskih prehrambenih proizvoda te u provedbi Konvencije Međunarodne organizacije rada o radu u ribolovu br. 188, sastavljene u Ženevi 30. svibnja 2007.;
- (e) u razvoju održive i odgovorne morske akvakulture, uključujući provedbu ciljeva i načela FAO-ova Kodeksa odgovornog ribarstva;
- (f) u smanjenju pritisaka na oceane, među ostalim borbom protiv morskog smeća i onečišćenja, uključujući izvore s kopna i brodova, kao i pomorskih ljudskih aktivnosti prema međunarodnim obvezama koje se primjenjuju na stranke, te mjerama prilagodbe i ublažavanja kojima se povećava otpornost oceana i obalnih zajednica na klimatske promjene.

ČLANAK 45.

Poljoprivreda, stočarstvo, ribarstvo i ruralni razvoj

1. Stranke su suglasne promicati dijalog u području poljoprivrede, stočarstva, ribarstva i ruralnog razvoja. Stranke će razmjenjivati podatke i razvijati suradnju u području:
 - (a) poljoprivredne politike i međunarodne poljoprivredne perspektive općenito;
 - (b) promicanja i olakšavanja trgovine poljoprivrednim proizvodima, uključujući trgovinu biljkama, životinjama, akvatičnim životinjama i njihovim proizvodima;
 - (c) razvojne politike u ruralnim područjima, uključujući druge proizvodne resurse i sirovine, znanje, financijske usluge, tržišta i mogućnosti za dodatnu vrijednost i zapošljavanje izvan područja poljoprivrede;
 - (d) politike o biljkama, životinjama, proizvodima od akvatičnih životinja, uključujući politike kvalitete za poljoprivredne proizvode, kao što su oznake zemljopisnog podrijetla i ekološka proizvodnja, te suradnju u području dobre poljoprivredne prakse;
 - (e) promicanja sustava certificiranja i akreditacije ekološke poljoprivrede i održive poljoprivredne proizvodnje.

2. Stranke su suglasne promicati tehnološku suradnju, izgradnju kapaciteta ili bilo koje druge oblike suradnje koji povećavaju produktivnost, sigurnu i održivu proizvodnju i otporne prakse u područjima poljoprivrede, stočarstva, ribarstva i ruralnog razvoja te poboljšavaju prevenciju, otkrivanje i kontrolu bolesti biljaka i životinja te zoonotskih bolesti, kao i odgovor na njihovo izbijanje i pripravnost na njihovu pojavu, u skladu s pristupom „Jedno zdravlje” i međunarodnim standardima.

3. Stranke su suglasne poticati javni i privatni sektor na raspravu i razmjenu poslovnih informacija, među ostalim na događanjima za poslovno povezivanje i promicanje trgovine poljoprivrednim proizvodima.

ČLANAK 46.

Zdravlje

1. Stranke su suglasne surađivati i razmjenjivati iskustva i najbolju praksu u zdravstvenom sektoru radi jačanja aktivnosti u područjima istraživanja, suzbijanja prijetnje od glavnih nezaraznih bolesti i zaraznih bolesti, uključujući pandemiju bolesti COVID-19, i jačanja univerzalnog zdravstvenog osiguranja te zdravstvenih usluga, uključujući zdravstvene usluge u području spolnog i reproduktivnog zdravlja. Stranke su suglasne i razmjenjivati mišljenja i najbolju praksu o regulatornim pitanjima relevantnima za lijekove i medicinske proizvode.

2. Suradnja se uglavnom odvija putem međunarodnih foruma, uključujući Svjetsku zdravstvenu organizaciju, i multilateralnih inicijativa u područjima kao što su:

- (a) zajedničko istraživanje i razvoj glavnih vertikalnih zdravstvenih programa; zajedničko istraživanje u okviru multilateralnih inicijativa kao što su Globalni savez za kronične bolesti i Globalna istraživačka suradnja za pripravnost na zarazne bolesti;
- (b) izgradnja kapaciteta i razvoj ljudskih potencijala;
- (c) međunarodni sporazumi u zdravstvenom sektoru.

ČLANAK 47.

Zapošljavanje i socijalna politika

1. Stranke su suglasne pojačati suradnju i promicati tehničku pomoć u području zapošljavanja i socijalne politike, uključujući suradnju u regionalnoj i socijalnoj koheziji, zdravlju i sigurnosti na radnom mjestu, rodnoj ravnopravnosti i jednakim plaćama za rad jednake vrijednosti, cjeloživotnom učenju i razvoju vještina, socijalnoj zaštiti i dostojanstvenom radu, radi jačanja socijalne dimenzije globalizacije.

2. Stranke ponovno potvrđuju potrebu da podupru postupak globalizacije koji je koristan za sve i da promiču potpuno i produktivno zapošljavanje i dostojanstven rad kao ključni element održivog razvoja i smanjenja siromaštva, kako je predviđeno Programom održivog razvoja do 2030., Deklaracijom Međunarodne organizacije rada o socijalnoj pravdi za poštenu globalizaciju, donesenom u Ženevi 10. lipnja 2008., i Deklaracijom Međunarodne organizacije rada povodom njezine stote obljetnice o budućnosti rada, donesenom u Ženevi 21. lipnja 2019. Stranke uzimaju u obzir odgovarajuće značajke i raznoliku prirodu svojih gospodarskih i socijalnih situacija.
3. Stranke ponovno potvrđuju svoju predanost promicanju i učinkovitoj provedbi međunarodno priznatih socijalnih i radnih standarda te poštovanju, promicanju i ostvarivanju temeljnih načela i prava na radu utvrđenima u Deklaraciji Međunarodne organizacije rada o temeljnim načelima i pravima na radu, donesenoj u Ženevi 18. lipnja 1998. i izmijenjenoj 10. lipnja 2022. Stranke su suglasne surađivati i pružati tehničku pomoć u radu na ratifikaciji i provedbi temeljnih konvencija Međunarodne organizacije rada te surađivati u promicanju ratifikacije i provedbe drugih ažuriranih konvencija Međunarodne organizacije rada prema potrebi, uključujući one koje se odnose na nasilje i uznemiravanje u svijetu rada.
4. Stranke su suglasne promicati suradnju između vlade i socijalnih partnera u područjima zapošljavanja i socijalnih pitanja te razmjenu informacija o zapošljavanju, zdravlju i sigurnosti na radu, inspekcijama rada i socijalnom dijalogu o socijalnoj zaštiti i zaštiti rada.

5. Oblici suradnje prema ovom članku mogu, među ostalim, obuhvaćati posebne programe i projekte, u skladu s uzajamnim dogovorom, te dijalog, suradnju i inicijative o temama od obostranog interesa na bilateralnoj ili multilateralnoj razini, kao što su ASEM, ASEAN-EU i ILO.

ČLANAK 48.

Statistika

Stranke su suglasne promicati, u skladu s postojećim aktivnostima statističke suradnje između Unije i ASEAN-a, suradnju u usklađivanju statističkih metoda i prakse, uključujući prikupljanje, obradu, analizu i dijeljenje statističkih podataka kako bi se povećala dostupnost visokokvalitetnih, pravodobnih, relevantnih i detaljnije agregiranih podataka, čime im se omogućuje da na uzajamno prihvatljivoj osnovi upotrebljavaju statističke podatke o trgovini robom i uslugama i, općenitije, o svakom drugom području obuhvaćenom ovim Sporazumom, za koje se provodi obrada statističkih podataka. Stranke naglašavaju važnost podataka i statistike za provedbu Programa održivog razvoja do 2030.

ČLANAK 49.

Civilno društvo

Stranke prepoznaju ulogu i doprinos civilnog društva, posebno akademske zajednice, socijalnih partnera, kao i veze između skupina za strateško promišljanje i socijalnih partnera, u postupku dijaloga i suradnje u okviru ovog Sporazuma i suglasne su poticati i promicati učinkovit dijalog s civilnim društvom te promicati njihovo učinkovito i konstruktivno sudjelovanje, kao i partnerstva s više dionika.

GLAVA VI.

NAČINI SURADNJE

ČLANAK 50.

Sredstva za suradnju

1. Stranke su suglasne staviti na raspolaganje odgovarajuća sredstva, uključujući financijska sredstva, u mjeri u kojoj to pojedina sredstva i propisi omogućuju, kako bi ispunile ciljeve suradnje utvrđene u ovom Sporazumu.

2. Stranke potiču Europsku investicijsku banku da nastavi svoje djelovanje u Tajlandu, u skladu sa svojim postupcima i financijskim kriterijima.

ČLANAK 51.

Suradnja u razvoju trećih zemalja

1. Stranke su suglasne uspostaviti redoviti dijalog o svojim razvojnim programima u trećim zemljama.
2. Stranke su suglasne i surađivati u zajedničkim akcijama usmjerenima na pružanje pomoći za održivi razvoj zemljama u susjedstvu Tajlanda i šire, u relevantnim sektorima za trilateralnu suradnju. Područja suradnje određuju svi uključeni partneri na temelju potreba zemalja korisnica, kapaciteta i stručnosti EU-a i Tajlanda, a o njima se odlučuje na *ad hoc* osnovi.

GLAVA VII.

INSTITUCIONALNI OKVIR

ČLANAK 52.

Zajednički odbor

1. Ovime se osniva Zajednički odbor, sastavljen od predstavnika obiju stranaka na najvišoj mogućoj razini, a zadaće su mu:
 - (a) osigurati pravilno funkcioniranje i provedbu ovog Sporazuma;
 - (b) postaviti prioritete s obzirom na ciljeve ovog Sporazuma;
 - (c) donositi preporuke za promicanje ciljeva ovog Sporazuma;
 - (d) riješiti, prema potrebi, sve razlike ili neslaganja proizišle iz tumačenja, provedbe ili primjene ovog Sporazuma u skladu s člankom 55.;
 - (e) ispitati sve podatke koje bilo koja od stranaka dostavi u pogledu neispunjenja obveza i održati savjetovanja s drugom strankom radi pronalaženja miroljubivog i strankama uzajamno prihvatljivog rješenja u skladu s člankom 55.

2. Zajednički odbor obično se sastaje barem svake dvije godine u Bangkoku i Bruxellesu izmjenično, na datum koji će se odrediti zajedničkim dogovorom. Stranke mogu sporazumno sazvati i izvanredne sastanke Zajedničkog odbora. Zajedničkim odborom naizmjenice predsjedava svaka stranka. Dnevni red sastanaka Zajedničkog odbora sporazumno utvrđuju stranke.
3. Zajednički odbor može osnovati specijalizirane radne skupine koje mu pomažu u ispunjavanju zadataka. Te radne skupine podnose detaljna izvješća o svojim aktivnostima Zajedničkom odboru na svim njegovim sastancima.
4. Stranke su suglasne da među zadaće Zajedničkog odbora spada i osiguravanje pravilnog funkcioniranja svih sektorskih sporazuma ili protokola koji su sklopljeni ili trebaju biti sklopljeni između stranaka.
5. Zajednički odbor donosi svoj poslovnik.

GLAVA VIII.

ZAVRŠNE ODREDBE

ČLANAK 53.

Klauzula o budućem razvoju

1. Stranke mogu obostranim pristankom proširiti ovaj Sporazum radi povećanja razine suradnje, među ostalim putem njegove dopune drugim sporazumima ili protokolima o posebnim područjima, sektorima ili djelatnostima. Takvi su posebni sporazumi ili protokoli sastavni dio sveobuhvatnih bilateralnih odnosa između stranaka i čine dio zajedničkog institucionalnog okvira.
2. S obzirom na provedbu ovog Sporazuma svaka stranka može dati prijedloge za proširenje područja primjene suradnje, uzimajući u obzir iskustvo stečeno u njegovoj primjeni.

ČLANAK 54.

Ostali sporazumi

1. Ne dovodeći u pitanje odgovarajuće odredbe Ugovora o Europskoj uniji i Ugovora o funkcioniranju Europske unije, ni ovaj Sporazum ni mjere poduzete u okviru njega ni na koji način ne utječu na ovlasti država članica da bilateralno surađuju s Tajlandom ili, po potrebi, sklapaju s Tajlandom nove sporazume o partnerstvu i suradnji.
2. Ovaj Sporazum ne utječe na primjenu ni na provedbu obveza koje predmetne stranke imaju u odnosu na treće strane.
3. Ništa u ovom Sporazumu ne sprečava stranku da poduzme bilo koju radnju, uključujući postupak rješavanja spora, prema bilo kojem drugom međunarodnom sporazumu kojem su obje stranke potpisnice.

ČLANAK 55.

Ispunjavanje obveza

1. Stranke poduzimaju sve opće ili posebne mjere potrebne za ispunjavanje svojih obveza iz ovog Sporazuma. Pritom se trebaju pobrinuti da svi ciljevi iz ovog Sporazuma budu ostvareni.

2. U skladu s člankom 52. stavkom 1. točkom (d) svaka stranka može Zajedničkom odboru uputiti svako neslaganje u primjeni ili tumačenju ovog Sporazuma.
3. Ako jedna stranka smatra da druga stranka nije ispunila svoje obveze prema ovom Sporazumu, može poduzeti odgovarajuće mjere u skladu s međunarodnim pravom.
4. Prije poduzimanja odgovarajućih mjera iz stavka 3., osim u slučajevima iz stavka 5., ta stranka Zajedničkom odboru dostavlja sve relevantne informacije radi iscrpnog ispitivanja stanja da bi se pronašlo prihvatljivo rješenje za stranke. Stranke će održavati savjetovanja pod pokroviteljstvom Zajedničkog odbora. Ako Zajednički odbor ne uspije postići uzajamno prihvatljivo rješenje, ta stranka može poduzeti odgovarajuće mjere.
5. Ako bilo koja stranka ima ozbiljne razloge smatrati da druga stranka u značajnoj mjeri nije ispunila neku od obveza koje su opisane kao bitni elementi u članku 1. stavku 1. i članku 3. stavku 1., ona odmah obavještuje drugu stranku o tome. Na zahtjev bilo koje stranke Zajednički odbor, ili kako se stranke drugačije dogovore, održava hitno savjetovanje u roku od najviše 30 dana radi temeljitog ispitivanja svih aspekata mjere ili osnove za mjeru, radi pronalaženja rješenja prihvatljivog za obje stranke. Nakon tog razdoblja stranka koja je podnijela obavijest može poduzeti odgovarajuće mjere.

6. Pri odabiru odgovarajućih mjera prednost se mora dati onima koje najmanje ometaju funkcioniranje ovog Sporazuma ili, ovisno o slučaju, nekog od posebnih sporazuma. Takve su mjere privremene i razmjerne povredi obveza radi poticanja konačnog ispunjenja obveza. Za potrebe stavka 4. „odgovarajuće mjere” mogu uključivati obustavu, djelomično ili u cijelosti, ovog Sporazuma. Za potrebe stavka 5. „odgovarajuće mjere” mogu uključivati obustavu, djelomično ili u cijelosti, ovog Sporazuma ili svakog posebnog sporazuma iz članka 53. stavka 1.

Odluku o obustavi donosi svaka stranka u skladu sa svojim zakonima i propisima.

7. Svaka stranka može zatražiti da Zajednički odbor preispita okolnosti koje su dovele do poduzimanja odgovarajućih mjera radi pronalaska obostrano prihvatljivog rješenja za stranke. Stranka koja poduzima odgovarajuće mjere povlači ih čim to bude opravdano.

ČLANAK 56.

Olakšavanje

Radi olakšavanja suradnje u okviru ovog Sporazuma stranke su suglasne službenicima i stručnjacima uključenima u provedbu suradnje osigurati potrebnu opremu za obavljanje njihovih zadaća, u skladu sa svojim zakonima i propisima.

ČLANAK 57.

Teritorijalno područje primjene

Ovaj se Sporazum primjenjuje, s jedne strane, na državnim područjima na kojima se primjenjuju Ugovor o Europskoj uniji i Ugovor o funkcioniranju Europske unije pod uvjetima utvrđenima u tim ugovorima te, s druge strane, na državnom području Tajlanda.

ČLANAK 58.

Definicije stranaka

Za potrebe ovog Sporazuma pojam „stranke” znači Unija ili njezine države članice, ili Unija i njezine države članice, u skladu s njihovim ovlastima, s jedne strane, i Tajland, s druge strane.

ČLANAK 59.

Stupanje na snagu i privremena primjena

1. Ovaj Sporazum stupa na snagu trideset (30) dana nakon datuma na koji je posljednja stranka obavijestila drugu stranku o završetku svojih internih pravnih postupaka potrebnih u tu svrhu.

2. Neovisno o stavku 1. Tajland i Europska unija mogu privremeno primjenjivati ovaj Sporazum u cijelosti ili djelomično, u skladu sa svojim primjenjivim unutarnjim postupcima, do njegova stupanja na snagu.
3. Takva privremena primjena stupa na snagu trideset (30) dana nakon datuma na koji je:
 - (a) Europska unija obavijestila Tajland o dovršetku potrebnih postupaka, uz navođenje dijelova ovog Sporazuma koji se privremeno primjenjuju; i
 - (b) Tajland obavijestio Europsku uniju o dovršetku potrebnih postupaka, uz navođenje dijelova ovog Sporazuma koji se privremeno primjenjuju.
4. Svaka stranka može pisanim putem obavijestiti drugu stranku o svojoj namjeri da prestane privremeno primjenjivati ovaj Sporazum. Takav raskid stupa na snagu trideset (30) dana od datuma primitka takve obavijesti.
5. Za odredbe ovog Sporazuma koje se privremeno primjenjuju stupanje na snagu ovog Sporazuma odnosi se na datum privremene primjene utvrđen u stavku 3.

Zajednički odbor i druga tijela uspostavljena na temelju ovog Sporazuma mogu obavljati svoje zadaće tijekom privremene primjene ovog Sporazuma u mjeri u kojoj su te zadaće potrebne za osiguravanje privremene primjene ovog Sporazuma. Sve odluke donesene u okviru izvršavanja tih zadaća prestaju proizvoditi učinke ako dođe do prestanka privremene primjene ovog Sporazuma u skladu sa stavkom 4.

ČLANAK 60.

Trajanje i raskid

1. Ovaj Sporazum vrijedi u vremenskom razdoblju od pet (5) godina. Automatski se produljuje za naredna razdoblja od godinu dana osim ako jedna od stranaka obavijesti drugu pisanim putem o svojoj namjeri da ne produlji ovaj Sporazum šest (6) mjeseci prije kraja bilo kojeg narednog jednogodišnjeg razdoblja.
2. Svaka stranka može raskinuti ovaj Sporazum tako da o raskidu obavijesti drugu stranku u pisanom obliku. Raskid stupa na snagu šest (6) mjeseci nakon što druga stranka zaprimi obavijest. Takav raskid ne utječe na projekte koji su u tijeku, a koji su započeti u okviru ovog Sporazuma prije primitka obavijesti.

ČLANAK 61.

Izmjene

Sve izmjene ovog Sporazuma donose se dogovorom između stranaka. Sve izmjene imaju učinak tek kad druga stranka obavijesti prvu stranku da su ispunjene sve potrebne formalnosti.

ČLANAK 62.

Zajedničke izjave

Zajedničke izjave priložene ovom Sporazumu čine njegov sastavni dio.

ČLANAK 63.

Obavijesti

Obavijesti dostavljene u skladu s člankom 59. dostavljaju se glavnom tajniku Vijeća Europske unije i Ministarstvu vanjskih poslova Tajlanda.

ČLANAK 64.

Vjerodostojni tekstovi

Ovaj je Sporazum sastavljen na bugarskom, hrvatskom, češkom, danskom, nizozemskom, engleskom, estonskom, finskom, francuskom, njemačkom, grčkom, mađarskom, irskom, talijanskom, latvijskom, litavskom, malteškom, poljskom, portugalskom, rumunjskom, slovačkom, slovenskom, španjolskom i švedskom jeziku te na tajskim jezicima, pri čemu je svaki od tih tekstova jednako vjerodostojan.

Sastavljeno u [...] dana [...]

ZAJEDNIČKA DEKLARACIJA O ČLANKU 5.

(TEŠKA KAZNENA DJELA OD MEĐUNARODNOG ZNAČAJA)

I države članice i Tajland potpisnici su Rimskog statuta Međunarodnog kaznenog suda, koji predstavlja važan korak za međunarodni pravosudni sustav i njegovo učinkovito funkcioniranje. Rimskim statutom propisuje se da su genocid, zločini protiv čovječnosti i ratni zločini „teška kaznena djela od međunarodnog značaja”.

ZAJEDNIČKA DEKLARACIJA O ČLANKU 23.

(PRAVNA I PRAVOSUDNA SURADNJA)

Vlada Kraljevine Tajlanda postupa svim sredstvima u skladu sa svojim zakonima kako bi osigurala da se nad osobom ne izvrši smrtna kazna, a ako Sud izrekne smrtnu kaznu, vlada Kraljevine Tajlanda podnosi preporuku za kraljevsko pomilovanje.
